

REDAKČNÍ ÚVODNÍK / EDITORIAL COMMENT

Orální historie připomínající, doplňující, hledající i léčivá

Tatána Součková

Letošní druhé číslo časopisu MEMO přináší trojici studií, které jsou sice výrazně rozdílné svým obsahovým zaměřením, přece jim však nechybí společný zastřešující motiv. Ten by se dal jednoduše shrnout slovem “místo”, nebo snad lépe “místa”. Všechny texty, které tvoří aktuální vydání našeho časopisu, se problematiky míst dotýkají – i kdyby jen v tom, jaký úkol si autoři vytyčili při jejich psaní.

Klára Kohoutová představuje výzkum německých míst paměti, která připomínají transfer Němců z poválečného Brna. Text je metodologicky opřen o koncept míst paměti francouzského historika Pierra Nory a jeho určitým specifikem je výběr narátorů, kterými jsou odborníci z řad vědců, ale například také iniciátor a pořadatel akcí pro veřejnost připomínajících vyhnání německojazyčných obyvatel moravské metropole.

Zaplňování „bílých míst“ v moderní historii obce Jemnice u Tisové si jako úkol pro svoji bakalářskou práci stanovila Johanka Drchotová. Zdařilý výzkum se jí podařilo přetavit do textu studie, která je sondou do života jemnických obyvatel v 1. polovině 20. století. Autorka analyzuje dostupné prameny k historii obce v daném období a mozaikovitě je doplňuje o poznatky získané z vlastního orálně-historického šetření. Zamýšlí se nad možnostmi komparace faktů dochovaných v pramenném materiálu s tradovaným vyprávěním vybraných obyvatel Jemnice.

Studie Jiřího Juházse je zaměřena na reflexi názorů té části české společnosti, která sametovou revoluci nevnímá jako pozitivní bod zlomu, ale přímo naopak. Cítí se všeobecným vývojem událostí po roce 1989 „poražena“ a zklamána. Text představuje různé pohledy lidí, kteří jen obtížně, a s notnou dávkou nedůvěry, hledají své místo v transformující se společnosti. Jiří Juhász prostřednictvím svého výzkumu nastoluje důležitá témata, mezi která by měla patřit také možnost dialogu s názorově opomíjenými skupinami obyvatel, jejichž postoje a postřehy jsou pro pochopení nedávné minulosti i současnosti zásadní.

Sekce Rozhovory a materiály je věnována potenciálu orální historie při vyrovnání se s bolavými místy a traumatickými zkušenostmi. Autorka anglického textu Felicitas Söhner přibližuje možnosti orální historie v tomto směru na příkladu výzkumu se zaměstnanci dětských domovů v někdejší Německé demokratické republice. Jejich postoje k vykonání svého povolání a vzpomínky na bývalé svěřence a systém péče otevírají mnohé otázky. Jako klíčový se přitom jeví předpokládaný terapeutický efekt orálně-historických výzkumů dosažený prostřednictvím vzájemné konfrontace a komparace různých typů historických pramenů se vzpomínkami přímých účastníků zkoumaných událostí a jevů.

Časopis je samozřejmě doplněn recenzemi publikací, které jsou tentokrát doménou žen, a to jak ve smyslu autorství recenzovaných knih, tak také samotných recenzí. Mužská část odborné veřejnosti snad tentokrát redakci promine, že si v této rubrice své místo nenašla. To však jistě nebude platit pro budoucí čísla MEMA, která jsou již v přípravě. Náš časopis nicméně své pevné místo mezi vědeckými periodiky má a nezbývá než doufat, že také jeho prostřednictvím orální historie objevuje stále nová místa v zákoutích individuální i kolektivní historické paměti.